

Jak odpoczywać, żeby Cię nie zwolnili

mgr Mateusz Gawiński – psycholog, psychoonkolog,
psychoterapeuta CBT w trakcie certyfikacji, nauczyciel akademicki

Odpozynek odgrywa kluczową rolę w kontekście zarówno psychologicznym, jak i fizycznym, zwłaszcza w pracy nauczyciela, która wiąże się z wysokim poziomem zaangażowania emocjonalnego, intelektualnego oraz fizycznego.

Psychologiczny kontekst odpoczynku

1.Redukcja stresu i wypalenia zawodowego

Praca nauczyciela często wiąże się z presją, wynikającą z odpowiedzialności za uczniów, ich wyniki w nauce oraz kontakt z rodzicami. Regularny odpoczynek pomaga obniżyć poziom stresu, zapobiegając wypaleniu zawodowemu.

2.Regulacja emocji

Odpoczynek, szczególnie w formie relaksacji, medytacji lub hobby, pozwala na odzyskanie równowagi emocjonalnej. Dzięki temu nauczyciel lepiej radzi sobie z trudnymi sytuacjami, takimi jak konflikty z uczniami czy wymagania systemu edukacyjnego.

3.Wzrost kreatywności i zdolności poznawczych

Odpoczynek umożliwia mózgowi regenerację, co wpływa na poprawę koncentracji, pamięci oraz kreatywności. Nauczyciel, który regularnie odpoczywa, ma większą zdolność do tworzenia angażujących lekcji i skuteczniejszego rozwiązywania problemów.

4.Lepsze samopoczucie

Czas poświęcony na relaks poprawia nastrój, wzmacnia motywację do pracy i zwiększa satysfakcję zawodową.

Fizyczny kontekst odpoczynku

1.Regeneracja ciała

Praca nauczyciela, choć nie zawsze fizycznie wymagająca, często wiąże się z długotrwałym staniem, chodzeniem oraz wysiłkiem głosowym. Odpoczynek pozwala mięśniom i układowi kostno-stawowemu na regenerację.

2.Zapobieganie zmęczeniu głosowemu

Wielogodzinne mówienie może prowadzić do przeciążenia strun głosowych. Regularny odpoczynek i dbanie o odpowiednie nawodnienie zmniejszają ryzyko problemów z głosem.

3.Lepsza jakość snu

Regularny odpoczynek, w tym odpowiednia higiena snu, pozwala ciału na regenerację, co z kolei przekłada się na wyższą energię i sprawność fizyczną w pracy.

4.Zdrowie ogólne

Zmniejszenie poziomu kortyzolu (hormonu stresu) poprzez odpoczynek wpływa korzystnie na układ sercowo-naczyniowy i immunologiczny. Dzięki temu nauczyciel rzadziej choruje i jest bardziej odporny na zmęczenie.

1. Odpoczynek podczas dnia pracy

•Wykorzystanie przerw między lekcjami:

W czasie przerw warto poświęcić kilka minut na krótki spacer, ćwiczenia oddechowe lub wypicie herbaty w spokojnym miejscu, zamiast zajmować się sprawami zawodowymi.

•Technika „mikroprzerw”:

Nawet 1–2 minuty świadomego oddechu, relaksacji mięśni czy oderwania wzroku od dokumentów mogą znacząco obniżyć napięcie.

•Planowanie „stref ciszy”:

Wygospodarowanie w pokoju nauczycielskim miejsca do wyciszenia, z książkami, roślinami lub muzyką relaksacyjną, może wspierać regenerację.

2. Organizacja czasu i priorytetyzacja

•Realistyczne planowanie obowiązków:

Zamiast starać się zrobić wszystko na raz, warto priorytetyzować zadania według ważności. Korzystanie z techniki „Eisenhowera” (macierzy pilności i ważności) może pomóc w zredukowaniu przeciążenia.

•Delegowanie obowiązków:

Nauczyciele często biorą na siebie zbyt wiele. Warto dzielić się zadaniami z innymi nauczycielami lub korzystać z pomocy uczniów w prostych sprawach, takich jak organizacja materiałów.

3. Dbanie o ciało

- Ćwiczenia fizyczne:**

Regularna aktywność fizyczna, taka jak joga, stretching, czy spacer, wspiera regenerację mięśni i redukcję stresu. Nawet krótka 10-minutowa aktywność codziennie ma pozytywny wpływ.

- Ergonomia miejsca pracy:**

Dbaj o wygodne obuwie i prawidłową postawę podczas prowadzenia lekcji. Korzystanie z maty do stania lub ergonomicznego krzesła zmniejszy obciążenie kręgosłupa.

- Ćwiczenia głosowe:**

Rozgrzewka dla głosu przed pracą oraz nawadnianie organizmu pomogą uniknąć zmęczenia strun głosowych.

4. Techniki redukcji stresu

•**Ćwiczenia oddechowe:**

Praktykowanie technik oddechowych, takich jak metoda 4-7-8 (wdech przez 4 sekundy, zatrzymanie na 7 sekund, wydech przez 8 sekund), pomaga szybko obniżyć poziom stresu.

•**Mindfulness i medytacja:**

Nawet 5–10 minut uważności dziennie, np. poprzez skupienie na oddechu lub prowadzenie dziennika wdzięczności, pozwala na odzyskanie spokoju.

•**Relaksacja progresywna:**

Polega na świadomym napinaniu i rozluźnianiu poszczególnych grup mięśni. Może być stosowana przed snem lub po pracy.

5. Dbanie o zdrowie psychiczne

- **Wsparcie koleżeńskie:**

Rozmowy z innymi nauczycielami mogą być formą wsparcia emocjonalnego i przestrzenią do wymiany doświadczeń.

6. Korzystanie z technologii

- **Aplikacje wspierające relaks:**

Aplikacje takie jak „Calm”, „Headspace” czy „Insight Timer” oferują medytacje, muzykę relaksacyjną oraz ćwiczenia oddechowe.

- **Zarządzanie czasem:**

Narzędzia do organizacji, takie jak „Trello” czy „Todoist”, mogą pomóc w efektywnym zarządzaniu obowiązkami i zmniejszeniu stresu związanego z planowaniem.

Technika Eisenhowera, znana również jako **macierz Eisenhowera**, to metoda zarządzania czasem i priorytetyzacji zadań. Jej celem jest efektywne wykorzystanie czasu poprzez rozróżnienie zadań ważnych i pilnych, co pozwala skupić się na tym, co naprawdę istotne, i unikać marnowania czasu na czynności o niskim priorytecie.

Podział zadań w macierzy Eisenhowera

Technika polega na podzieleniu zadań na cztery kategorie na podstawie dwóch kryteriów: **ważności** i **pilności**. Macierz przedstawia się jako siatkę z czterema ćwiartkami:

1. Zadania pilne i ważne

1. Co to za zadania?

Są to sprawy wymagające natychmiastowej uwagi, np. kryzysy, nagłe terminy, nieoczekiwane problemy.

2. Działanie:

Zajmij się nimi od razu – priorytetowe zadania do wykonania w pierwszej kolejności.

3. Przykład:

Przygotowanie lekcji na dziś, rozwiązanie pilnego konfliktu z uczniem.

2. Zadania ważne, ale niepilne

1. Co to za zadania?

Zadania kluczowe dla długoterminowych celów, ale nie wymagające natychmiastowego działania.

2. Działanie:

Zaplanuj ich realizację w określonym czasie, zanim staną się pilne.

3. Przykład:

Planowanie materiału na kolejny semestr, rozwój zawodowy, odpoczynek.

3. Zadania pilne, ale nieważne

1. Co to za zadania?

Sprawy, które wymagają szybkiego działania, ale nie mają dużego znaczenia dla Twoich celów.

2. Działanie:

Deleguj je, jeśli to możliwe, lub zajmij się nimi w wolnym czasie.

3. Przykład:

Odpowiadanie na mniej ważne e-maile, drobne administracyjne obowiązki.

4. Zadania ani pilne, ani ważne

1. Co to za zadania?

Czynności, które nie przynoszą wartości i często są stratą czasu.

2. Działanie:

Unikaj ich i eliminuj je z harmonogramu.

3. Przykład:

Bezproduktywne przeglądanie mediów społecznościowych, oglądanie telewizji zamiast odpoczynku.

Jak stosować technikę Eisenhowera w praktyce?

1. Zrób listę zadań:

Wypisz wszystkie rzeczy, które masz do zrobienia.

2. Oceń zadania:

Określ dla każdego zadania, czy jest pilne i/lub ważne.

3. Przydziel zadania do odpowiednich ćwiartek:

Użyj poniższych zasad:

1. Pilne i ważne: Zrób teraz.
2. Ważne, ale niepilne: Zaplanuj.
3. Pilne, ale nieważne: Deleguj.
4. Ani pilne, ani ważne: Zrezygnuj.

4. Działaj zgodnie z priorytetami:

Skup się najpierw na ćwiartce 1 (pilne i ważne), a następnie na ćwiartce 2 (ważne, ale niepilne), która pomaga osiągać długoterminowe cele.

Ćwiczenia oddechowe

Oddech jest jednym z najskuteczniejszych narzędzi relaksacyjnych. Można je stosować w dowolnym miejscu i czasie.

•Ćwiczenie 4-7-8:

- Usiądź wygodnie.
- Zrób wddech przez nos licząc do 4.
- Wstrzymaj oddech na 7 sekund.
- Wydechaj powietrze przez usta przez 8 sekund.
- Powtórz 4-6 razy.
Pomaga obniżyć poziom stresu i wyciszyć się.

Oddychanie przeponowe (brzuszne):

1. Połóż rękę na brzuchu.

2. Wdychaj powietrze przez nos tak, aby brzuch się uniół (klatka piersiowa pozostaje nieruchoma).

3. Wydychaj powietrze powoli przez usta. Powtarzaj przez 5 minut, aby uspokoić nerwy.

Relaksacja progresywna mięśni (Jacobsona)

Technika ta polega na świadomym napinaniu i rozluźnianiu grup mięśni.

1. Usiądź lub połóż się wygodnie.

2. Zacznij od stóp: napnij mięśnie stóp, utrzymaj napięcie przez 5 sekund, a następnie rozluźnij.

3. Przejdź do kolejnych grup mięśni: łydek, ud, brzucha, ramion, szyi, twarzy.

4. Skup się na uczuciu rozluźnienia w każdym obszarze.

To ćwiczenie zmniejsza napięcie fizyczne i psychiczne.

Wizualizacja relaksacyjna

Technika oparta na wyobrażaniu sobie spokojnych i przyjemnych miejsc.

1. Zamknij oczy i usiądź w wygodnej pozycji.

2. Wyobraź sobie miejsce, które kojarzy Ci się z relaksem, np. plażę, las, góry.

3. Skup się na szczegółach: odgłosach, zapachach, temperaturze.

4. Pozostań w tej wizji przez kilka minut.

To ćwiczenie pomaga oderwać się od codziennych problemów.

Stretching

Lekka aktywność fizyczna działa relaksująco, szczególnie gdy nauczyciel spędza długi czas w jednej pozycji.

•Proste ćwiczenie na szyję i ramiona:

- Opuść głowę na jedno ramię, wytrzymaj 10 sekund. Powtórz na drugą stronę.
- Unieś ramiona w kierunku uszu, przytrzymaj 5 sekund, a następnie opuść. Powtarzaj kilkakrotnie.

•Skłony i skręty tułowia:

- Stań prosto, zegnij się w pasie, dotykając palcami podłogi (lub tak nisko, jak możesz).
- Wróć do pozycji wyjściowej, a następnie wykonaj delikatny skręt tułowia w jedną i drugą stronę.

Mindfulness (uwaga)

Ćwiczenia mindfulness pomagają w osiągnięciu spokoju i skupienia na „tu i teraz”.

•Skanowanie ciała:

- Usiądź wygodnie i zamknij oczy.
- Skup się na odczuciach w swoim ciele, zaczynając od stóp i kierując uwagę ku górze.
- Zauważ, które części ciała są napięte, a które rozluźnione, nie zmieniając niczego.

To ćwiczenie pomaga w uświadomieniu sobie napięć i odprężeniu.

•Uważny oddech:

- Usiądź w ciszy i skup się wyłącznie na swoim oddechu.
- Zauważ, jak powietrze wchodzi i wychodzi z Twojego ciała.
- Jeśli Twoje myśli wędrują, delikatnie przywróć uwagę do oddechu.

Krótką medytacja relaksacyjna

1. Usiądź wygodnie w cichym miejscu, zamknij oczy.

2. Skup się na swoim oddechu lub powtarzaj w myślach słowo lub frazę (np. „spokój”).

3. Pozostań w tej pozycji przez 5-10 minut.

Medytacja obniża poziom kortyzolu i pomaga odzyskać równowagę psychiczną.

„Relaksacja w 1 minutę” – szybkie techniki

•Napięcie i rozluźnienie dłoni:

- Ściśnij pięści jak najmocniej na 5 sekund.
- Rozluźnij dłonie i poczuj różnicę.
Powtarzaj kilka razy, by rozładować napięcie.

•Szybkie rozluźnienie ramion:

- Opuszczaj ramiona w dół tak, jakby były bardzo ciężkie.
- Wykonaj kilka głębokich oddechów.

Jak budować poczucie własnej wartości w świecie, w którym upada szacunek wobec nauczyciela? Jak nauczyć się nie przejmować, nie brać nadmiaru obowiązków i odpowiedzialności?

Budowanie poczucia własnej wartości:

- **Doceniaj siebie:** Regularnie przypominaj sobie swoje sukcesy i to, co robisz dobrze. Możesz prowadzić dziennik, w którym zapisujesz codzienne osiągnięcia, nawet te małe, jak udana lekcja czy pochwała od ucznia.
- **Skup się na swojej misji:** Praca nauczyciela często ma długoterminowe efekty – Twoje działania mogą zmieniać życie uczniów. Znajdź w tym poczucie sensu.
- **Poszukaj wsparcia:** Otaczaj się osobami, które rozumieją Twoje wyzwania, np. innymi nauczycielami. Wspólne rozmowy mogą pomóc w budowaniu poczucia wartości.

Jak nie przejmować się nadmiarem obowiązków:

- **Rozróżniaj to, na co masz wpływ:** Skup się na tym, co możesz kontrolować, i nie bierz odpowiedzialności za wszystko, co dzieje się w szkole.
- **Ćwicz asertywność:** Naucz się mówić „nie” zadaniom, które są nadmiarowe i nie leżą w Twojej kompetencji. Wyrażenie takie jak „Nie jestem w stanie tego wykonać w terminie, ale mogę pomóc w innym zakresie” jest zarówno uprzejme, jak i stanowcze.
- **Wypracuj zdrowe granice:** Wyznacz godziny, po których nie odpowiadasz na maile czy telefony służbowe. Twój czas prywatny jest równie ważny jak obowiązki zawodowe.

Jak być asertywnym wobec rodzica?

Dlaczego asertywność jest ważna?

Asertywność pozwala zachować profesjonalizm i skutecznie rozwiązywać problemy, jednocześnie dbając o swoje granice emocjonalne. Ważne jest, aby unikać zarówno agresji, jak i uległości w komunikacji.

Praktyczne techniki asertywności:

- **Używaj komunikatu „ja”:** Zamiast obwiniać, skoncentruj się na swoich odczuciach. Np.: „Czuję, że nasza rozmowa może pomóc dziecku, jeśli wspólnie ustalimy jasne zasady”.
- **Ustal zasady rozmowy:** Jeśli rodzic jest bardzo emocjonalny, uprzejmie, ale stanowczo zareaguj: „Rozumiem, że jest Pan/i zdenerwowany/a. Proszę, porozmawiajmy spokojnie, aby znaleźć rozwiązanie”.
- **Trzymaj się faktów:** Staraj się, aby rozmowa opierała się na konkretach, a nie na emocjach. Przykład: „W dzienniku zapisano, że dziecko nie oddało pracy domowej przez trzy tygodnie. Jak możemy wspólnie temu zaradzić?”.
- **Zaproponuj współpracę:** Jeśli rodzic jest trudny we współpracy, pokaż gotowość do dialogu: „Chciałbym znaleźć sposób, który będzie najlepszy dla Pana/i dziecka. Czy możemy ustalić wspólną strategię?”.

Dbaj o swoje granice:

Gdy rodzic jest agresywny lub niesprawiedliwy, możesz zakończyć rozmowę słowami: „Proszę, wróćmy do tej rozmowy, gdy będziemy mogli spokojnie omówić sprawę. Chciałbym znaleźć rozwiązanie, ale w takim tonie trudno nam współpracować”.

3. Jak rozmawiać z uczniem i wymagać od niego określonych zachowań, skoro rodzic kłamie w obronie ucznia i nie chce współpracować?

Praca z uczniem mimo braku wsparcia rodzica:

- **Jasne oczekiwania:** Na początku każdej lekcji lub interakcji z uczniem jasno określ, co od niego oczekujesz, np.: „Podczas tej lekcji chciałbym, żebyś skupił się na pracy i oddał zadanie w terminie”.
- **Naturalne konsekwencje:** Zamiast karania, wprowadź konsekwencje: „Jeśli nie oddasz pracy, nie będziesz mógł...”.
- **Empatyczna komunikacja:** Zamiast oskarżać ucznia, spróbuj zrozumieć jego perspektywę: „Czy coś sprawia, że trudno Ci się skupić? Jak mogę Ci pomóc?”.

Praca z rodzicem:

- **Dokumentacja:** Zapisuj wszystkie incydenty i rozmowy, aby w razie potrzeby mieć solidne dowody na swoje działania.
- **Wsparcie szkoły:** W trudnych przypadkach poproś pedagoga szkolnego lub dyrektora o pomoc w rozmowie z rodzicem.
- **Budowanie mostów:** Staraj się pokazać rodzicowi, że działasz na korzyść dziecka, np.: „Chciałbym, żebyśmy wspólnie pomogli Pana/i dziecku osiągać sukcesy”.

4. Jak się resetować szybko i skutecznie?

Proste techniki na szybkie zrelaksowanie się:

- **Oddychanie:**
  - Technika „wdech-wydech” (4-7-8) pozwala natychmiast obniżyć poziom stresu. Wykonaj ją, siedząc w cichym miejscu.
- **Ćwiczenia fizyczne:**
  - Kilka minut rozciągania ramion, szyi i pleców pomaga uwolnić napięcie nagromadzone podczas pracy przy biurku.
- **Skanowanie ciała:**
  - Zamknij oczy i powoli przejdź myślami przez swoje ciało, rozluźniając po kolei każdą partię mięśni.

Dłuższe strategie:

- Jeśli masz więcej czasu, spróbuj spaceru w naturze lub słuchania ulubionej muzyki relaksacyjnej.
- Zadbaj o sen – regularny odpoczynek jest kluczowy dla efektywnego resetu.

W jaki sposób zmniejszyć ilość dodatkowych obowiązków szkolnych, które pochłaniają większość naszego czasu prywatnego?

Jak radzić sobie z nadmiarem obowiązków:

- **Analiza zadań:** Sporządź listę dodatkowych obowiązków i oceń, które są naprawdę konieczne, a które można ograniczyć lub przekazać innym.
- **Rozmowa z dyrektorem:** Jeśli czujesz się przeciążony, spróbuj przedstawić swoją sytuację rzeczowo, np.: „Mam wrażenie, że obecna liczba dodatkowych zadań wpływa na jakość mojej pracy z uczniami. Czy możemy to omówić?”.
- **Delegowanie:** Współpracuj z innymi nauczycielami – wspólne wykonywanie niektórych zadań pozwala zaoszczędzić czas.

Organizacja czasu:

- Ustal, ile czasu możesz poświęcić na obowiązki pozalekcyjne, i trzymaj się tego limitu. Jeśli zadania przekraczają Twój harmonogram, omów to z przełożonymi.
- Wprowadź techniki zarządzania czasem, np. technikę Eisenhowera, by priorytetyzować najważniejsze zadania.

Zdrowe granice:

- Postaraj się nie zabierać pracy do domu. Wyznacz stały czas na zakończenie pracy w szkole i zadbaj o to, by czas prywatny pozostawał nienaruszony.

Wypalenie zawodowe to stan chronicznego stresu związanego z pracą, który prowadzi do fizycznego, emocjonalnego i psychicznego wyczerpania. Dotyczy wielu zawodów, ale nauczyciele są szczególnie narażeni z powodu intensywnego zaangażowania emocjonalnego, wysokich wymagań i presji.

Przyczyny wypalenia zawodowego u nauczycieli

1.Przeciążenie obowiązkami

1. Nadmiar zadań administracyjnych i biurokratycznych, które nie są związane z nauczaniem.
2. Prowadzenie dużej liczby zajęć i przygotowywanie materiałów dydaktycznych.
3. Organizowanie wydarzeń szkolnych czy dodatkowych projektów.

2.Brak wsparcia społecznego

1. Konflikty z rodzicami, uczniami lub współpracownikami.
2. Niska kultura współpracy w zespole nauczycieli.

3.Niskie wynagrodzenie i brak uznania

1. Brak adekwatnego wynagrodzenia w stosunku do wysiłku.
2. Niewystarczające uznanie społeczne dla zawodu nauczyciela.

4.Problemy emocjonalne i behawioralne uczniów

1. Trudności w radzeniu sobie z uczniami przejawiającymi agresję, brak motywacji lub trudności w nauce.
2. Nacisk na indywidualne podejście do każdego ucznia, co jest trudne przy dużych klasach.

5.Brak równowagi między życiem zawodowym a prywatnym

1. Przenoszenie pracy do domu, np. sprawdzanie kartkówek i przygotowanie lekcji.
2. Niewystarczająca ilość czasu na odpoczynek i regenerację.

Jak zapobiegać wypaleniu zawodowemu?

1. Dbłość o zdrowie psychiczne

Regularna autorefleksja: Zastanów się nad tym, co daje Ci satysfakcję w pracy i co jest źródłem frustracji. Zidentyfikowanie problemów pozwala skutecznie je rozwiązać.

Wsparcie terapeutyczne: Jeśli czujesz, że sytuacja Cię przerasta, skorzystaj z pomocy psychologa lub terapeuty. Warto też rozważyć udział w grupach wsparcia dla nauczycieli.

2. Wyznaczanie granic

Oddziel życie zawodowe od prywatnego: Ustal godziny, po których przestajesz sprawdzać wiadomości od rodziców lub pracować nad lekcjami.

Nauka odmawiania: Ograniczaj dodatkowe obowiązki, które nie są związane z nauczaniem. Powiedz: „Nie mogę podjąć się tego zadania, ponieważ mam inne priorytety”.

3. Techniki radzenia sobie ze stresem

Ćwiczenia relaksacyjne: Stosuj techniki oddechowe, medytację lub jogę, które pomagają zredukować stres.

Regularna aktywność fizyczna: Ruch, nawet w formie spaceru, pomaga uwolnić napięcie i poprawia nastrój.

Planowanie przerw: W ciągu dnia znajdź czas na chwilę odpoczynku, np. krótką przerwę w ciszy lub rozmowę z kolegą.

4. Wsparcie społeczne

Rozmowy z kolegami: Podziel się swoimi trudnościami z innymi nauczycielami. Często okazuje się, że podobne problemy dotyczą większej grupy.

Zaangażowanie dyrekcji: Jeśli przeciążenie pracą jest systemowe, warto omówić sytuację z dyrekcją i poszukać wspólnych rozwiązań.

5. Rozwijanie umiejętności zawodowych

Doskonalenie zawodowe: Zapisz się na szkolenia, które pomogą Ci radzić sobie z trudnymi sytuacjami w pracy, np. z uczniami trudnymi wychowawczo.

Zmienianie rutyny: Wprowadzenie nowych metod nauczania lub projektów może przywrócić satysfakcję z pracy.

6. Zmiana perspektywy

Docenianie małych sukcesów: Zamiast skupiać się na wyzwaniach, celebrowaj swoje osiągnięcia, np. pochwały od uczniów, pozytywny wpływ na ich rozwój.

Skupienie na misji: Pamiętaj, dlaczego wybrałeś ten zawód. Uświadomienie sobie wartości swojej pracy może pomóc odzyskać motywację.

Co zrobić, jeśli wypalenie już nastąpiło?

1.Skorzystaj z pomocy specjalisty:

Porozmawiaj z psychologiem, który pomoże Ci zrozumieć przyczyny wypalenia i opracować plan działania.

2.Rozważ urlop zdrowotny: Jeśli sytuacja jest poważna, warto poprosić o urlop w celu regeneracji.